

Kolhuitta kouluun II Liikenneturvallisuustehtäviä yläkouluun

Ramboll Finland Oy, Insinööritoimisto Liidea Oy, Liikenneturva

Kolhuitta kouluun II -aineisto sisältää 13 liikenneturvallisuustehtävää vuosiluokkien 7-9 liikennekasvatukseen. Tehtävät on suunniteltu yhteen tai useampaan oppiaineeseen tai aihekokonaisuuteen sopivaksi siten, että ne hyödyntävät liikenneturvallisuusaiheen lisäksi myös kyseistä oppiainetta.

Kolhuitta kouluun II -tehtävät voidaan ottaa osaksi eri oppiaineiden opetusta. Tehtävistä voidaan myös poimia osa toteutettavaksi turvallisuusaiheisena teemapäivänä. Tehtävät voi ottaa käyttöön sellaisenaan tai kehitellä eteenpäin juuri oman koulun tarpeisiin ja ympäristöön sopivaksi.

Aineisto on alun perin kehitetty Liikenneturvan Oulun aluetoimiston, Oulun seudun liikenneturvallisuusyhteistyöryhmän, Kainuun kuntien ryhmän, Ramboll Finlandin Oy:n ja Insinööritoimisto Liidea Oy:n kanssa.

Tehtävä	Kuvaus
Virtuaalimopokortti	Käydään läpi mopokorttiin vaadittavia teoriakysymyksiä internetiä hyödyntäen.
Väittely	Mietitään perusteluja liikennesäännöille ja oikealle liikennekäyttäytymiselle.
Tutkijana liikenteessä	Liikenteen turvallisuuteen liittyvän tutkimuksen tekeminen kartuttaa liikenneturvallisuuteen liittyviä tietoja sekä mm. äidinkieleen, matematiikkaan ja tietotekniikkaan liittyviä taitoja.
Why?	Tehtävässä pohditaan liikenneonnettomuuksien syitä samalla kun harjoitetaan englannin ja ruotsin kielen taitoja.
Huoneentaulu	Laaditaan luokan omat turvallisen liikkumisen pelisäännöt ja kootaan niistä huoneentaulu.
Vaaranpaikkakartta	Tehdään vaaranpaikkakartoitus omasta lähiympäristöstä ja sijoitetaan vaaranpaikat kartalle.
Norsu takapenkillä	Fysiikan lait pätevät liikenteessäkin. Tässä tehtävässä pyritään ymmärtämään oman törmäyspainon merkitys sekä nopeuden ja kuolemanriskin välinen yhteys.
Ajotaitorata mopolla	Tehtävässä opetellaan mopon hallintaa erityisesti hidasajossa.
Mielipidekirjoitus tai aloite	Aktiivinen tienkäyttäjä vaatii turvallisuutta ja pyrkii vaikuttamaan omaan elinympäristöönsä. Oppilaiden tehtävänä on miettiä liikenteellinen kohde, jonka turvallisuuteen halutaan vaikuttaa. Asiasta kirjoitetaan mielipidekirjoitus tai laaditaan aloite.
Pyöräilysäännöt	Käydään läpi keskeisimmät pyöräilyä koskevat liikennesäännöt.

Katsastus	Tarkastetaan esim. liikunnan tai terveystiedon tunnilla polkupyörän tai mopon varusteet ja kunto.
Huolto	Huolletaan oppilaiden polkupyörät tai mopot turvallisiksi esimerkiksi teknisen työn tunnilla.
Uutisia liikenneonnettomuuksista	Poimitaan sanomalehdistä uutisia liikenneonnettomuuksista ja mietitään onnettomuuksien syitä ja seurauksia.

VIRTUAALIMOPOKORTTI

Integrointiehdotuksia:

liikunta, tietotekniikka

Tavoitteet:

Opitaan mopoilussa vaadittavat teoretiedot

Yleiskuvaus tehtävästä:

Harjoitellaan mopoilun sääntöjä internetistä löytyvien aineistojen. Virtuaalimopokortti voidaan suorittaa esimerkiksi käyttämällä Moponetti-sivustolta tai AKE:n internetsivuilta löytyviä teoriakysymyksiä.

Esimerkkejä tehtävässä käytettävistä internetsivustoista:

AKE:n internetsivut:

<http://www2.ake.fi/mopo/>

<http://www2.ake.fi/tot/>

Moponetti-sivusto

<http://www.moponetti.com/>

http://www.moponetti.com/kirj_hari/kirjharj1.html (kirjallisia ja kuvaharjoituksia)

Liikenneturvan internetsivut

<http://www.liikenneturva.fi/taitolehti/mopoilu/index.php>

Tarvittavat materiaalit ja varusteet:

Verkkoon kytketyt tietokoneet (vähintään kaksi, mielellään useampia)

Muuta huomioitavaa:

Ennen teoriakysymysten suorittamista on hyvä kerrata yhdessä luokan kanssa mopoilua koskevia liikennesääntöjä sekä keskustella mopoilun turvallisuuteen liittyvistä muista näkökulmista. Kertauksen aluksi voidaan pyytää oppilaita kertomaan vaaratilanteista, joissa on nähty mopoilijoita tai joissa on itse mopoilijana oltu. Tämän jälkeen arvioidaan, johtuivatko vaaratilanteet liikennesääntöjen noudattamattomuudesta vai jostakin muusta tekijästä. Pohditaan myös, miten vaaratilanteet olisi voitu välttää.

Liikenneturvan internetsivuilta löytyy valmis kalvoaineisto mopoilun keskeisistä säännöistä:

<http://www.liikenneturva.fi/fi/liitetiedostot/turvatieto/Mopokoulutus07.pdf>

Mopokortin suorittaneet oppilaat voivat pelata esim.

Älypää-pelin liikenneosiota, jossa on myös liikenneturvallisuusaiheisia kysymyksiä:

<http://alypaa.com/pelit/liikenne>

VÄITTELY

Integrointiehdotuksia:

Äidinkieli

Tavoitteet:

Opitaan omien näkökulmien perustelua.

Tarkastellaan liikennesääntöjen noudattamisen ja oikean liikennekäyttäytymisen merkitystä liikenneturvallisuuden kannalta.

Yleiskuvaus tehtävästä:

Väittely voidaan toteuttaa esimerkiksi kahden tai neljän hengen ryhmissä. Aiheena voi olla jokin koululle ajankohtainen liikenneturvallisuuskysymys tai jokin alla esitetyistä väittelyteemoista:

- Pyöräilykypärän käyttö parantaa turvallisuutta
- Turvavyön käyttö osoittaa kuljettajan kunnioittamista.
- Mopokortin ikäraja tulisi alentaa/nostaa.
- Heijastin on tarpeellinen/tarpeeton kaupungissa kuljettaessa.
- Mopokypärän käyttö ja oikea kiinnittämistapa parantaa turvallisuutta.
- Mopon virittämisestä on/ei ole haittaa.
- Mopon paikka on/ei ole pyörätiellä.

Tarvittavat materiaalit ja varusteet:

Taustatietoa väittelyn aiheesta löytyy esimerkiksi Liikenneturvan internetsivuilta www.liikenneturva.fi

Muuta huomioitavaa:

Vaihtoehtoisesti tehtävä voidaan suorittaa myös tiedonhakutehtävänä, jolloin oppilaat hakevat tietoa valitusta aiheesta kirjastosta, internetistä tai lehdistä. Aiheesta valmistellaan joko ryhmissä tai yksilöteinä lyhyet alustukset, joista keskustellaan yhdessä. Tärkeää on korostaa ”miksi?”– keskustelua ja yhteistä pohdintaa ja oivallusta. Myös väittelyn yhteydessä on hyvä käydä yhdessä keskustelu, jossa varmistetaan, ettei oppilaille ole jäänyt vääriä käsityksiä aiheesta.

Tehtävään voidaan yhdistää myös opettajan pitämä tietoisuus aiheesta. Tietoisuuden tueksi Liikenneturvan internetsivuilta on löydettävissä valmiita kalvosarjoja pdf-muodossa.

TUTKIJANA LIIKENTEESSÄ

Integrointiehdotuksia:

Äidinkieli, matematiikka, tietotekniikka

Tavoitteet:

Kerätään tietoa liikenteestä ja liikenneturvallisuudesta.
Opitaan toteuttamaan pienimuotoisia tutkimuksia.
Opitaan tekemään päätelmiä kerätyn aineiston pohjalta.

Yleiskuvaus tehtävästä:

Toteutetaan liikenteeseen liittyvä tutkimus joko kyselytutkimuksena tai liikenteen tarkkailutehtävänä.

Kerätystä materiaalista voidaan esimerkiksi matematiikan tunnilla laskea prosenttilukuja ja eri ryhmien välisiä eroja. Aineistosta voidaan laatia taulukoita ja kuvioita taulukkolaskentaohjelmalla. Äidinkielen tunnilla tuloksista voidaan laatia lyhyt raportti.

Tarvittavat materiaalit ja varusteet:

Kyselyssä oppilaat voivat laatia kyselylomakkeen itse haluamastaan aiheesta. Lomakepohja tarkkailutehtävää varten löytyy liitteistä.

Liikenteen tarkkailukohteita voi vaihdella:

- Useampaa turvavälinettä (heijastin, pyöräilykypärä, mopokypärä, turvavyö)
- Kypärän käytön tarkkailussa voidaan tarkkailla myös oikeaa kiinnitystä.
- Useaa kohderyhmää (tienkäyttäjryhmä, ikä, sukupuoli)
- Useita liikennetilanteita (suojatien käyttö, pyörätien käyttö, liikennevalojen noudattaminen)

Muuta huomioitavaa:

Liikenteen seurannassa opettajan tulee varmistaa turvallinen paikka seurata liikennettä.

Saatuja tutkimustuloksia voidaan verrata esimerkiksi Suomen keskimääräisiin tuloksiin ja miettiä syitä mahdollisiin eroihin. Tilastotietoa esimerkiksi turvavyön, heijastimen ja kypärän käytöstä löytyy Liikenneturvan internetsivuilta www.liikenneturva.fi (kohta turvalaitteet).

Saaduista tuloksista on hyvä keskustella oppilaiden kanssa. Jos tutkimuksessa nousee esille selviä liikenneturvallisuusongelmia, on niihin hyvä pohtia yhdessä mahdollisia ratkaisukeinoja. Tuloksista voi myös kirjoittaa juttuja koulun lehteen, paikallislehteen tai esitellä tuloksia paikallislehden toimittajalle.

Liikenteen seuranta voidaan toteuttaa myös videoimalla tai käyttämällä tutkalaitetta, jos koululla on siihen mahdollisuus. Vaihtoehtoisesti voidaan ajoneuvojen nopeus laskea mittaamalla matka ja aika ja laskemalla tästä keskinopeus.

WHY

Integrointiehdotuksia:

Kielten opetus

Tavoitteet:

Opitaan pohtimaan liikenneonnettomuuksien syitä.

Yleiskuvaus tehtävästä:

Oppilaat lukevat vieraskielisiä uutisia liikenneonnettomuuksista. Luettuaan onnettomuus uutisen oppilaat vastaavat onnettomuutta koskeviin kysymyksiin. Kysymyksiin vastaamisen jälkeen keskustellaan vieraalla kielellä liikenneonnettomuuksista koko luokan kesken tai pienemmissä ryhmissä.

Tarvittavat materiaalit ja varusteet:

Vieraskielisiä onnettomuus uutisia (liitteissä on muutamia esimerkkejä)
Kysymyslomake (liitteissä)

HUONEENTAULU

Integrointiehdotuksia:

Äidinkieli, kuvaamataito

Tavoitteet:

Pohditaan liikenneturvallisuuteen vaikuttamisen keinoja.
Oivalletaan oman toiminnan merkitys liikenteen turvallisuuden kannalta.

Yleiskuvaus tehtävästä:

Esimerkiksi äidinkielen tunnilla oppilaat kirjaavat 5-10 sääntöä, käskyä tai toimenpidettä oman luokkansa liikenneturvallisuuden parantamiseksi ("Meidän luokan oppilaat ja opettaja käyttävät aina pyöräillessä pyöräilykypärää.")

Toimenpiteet voidaan esittää myös esimerkiksi runo-, murre- tai slangimuodossa.

Kuvaamataidon tunneilla toimenpiteistä tehdään kuvitettu huoneentaulu. Kuvituksena voidaan käyttää oppilaiden omia piirroksia tai vaikkapa valokuvia, jos koululla on mahdollisuus liikennetilanteiden valokuvaamiseen. Huoneentaulu voidaan tehdä myös sähköisenä ja julkaista koulun tai luokan omilla internetsivuilla.

Koko koulua koskevat yhteiset "pelisäännöt" ovat osa koulun turvallisuuskulttuuria. Koko koulun huoneentaulu voidaan laatia keräämällä luokista ideoita säännöiksi ja esimerkiksi äänestämällä valita koko koulun tauluun tulevat asiat.

Tarvittavat materiaalit ja varusteet:

Esittämiseen tarvittavat materiaalit toteuttamistavan mukaan.

Lisäohjeistusta ja materiaalia:

http://www.ouka.fi/seutu/oulunseudunliikenne/turva_asiat/huoneentaulu.htm

VAARANPAIKKAKARTTA

Integrointiehdotuksia:

Maantiede

Tavoitteet:

Opitaan tunnistamaan ympäristöstä liikenteellisesti vaarallisia paikkoja.
Opitaan karttojen lukutaitoa.

Yleiskuvaus tehtävästä:

Oppilaat merkitsevät valmiille kartalle liikenneturvallisuuden kannalta pulmalliset paikat. Kartoituksessa voi käyttää valmista karttapohjaa. Valmiita karttapohjia voi tiedustella kunnan teknisestä toimesta tai etsiä internetistä.

Tehtävän monipuolisuutta voi lisätä esimerkiksi:

- merkitsemällä eri symbolein eri tienkäyttäjryhmille tai eri-ikäisille vaaralliset kohteet
- piirtämällä kartat itse
- erittelemällä vaaralliset kohteet sen mukaan, aiheuttaako vaaran jokin fyysisen ympäristön asia vai ihmisen käyttäytyminen
- kartoittamalla vaaranpaikat yhteisellä kävelykierroksella
- siirtämällä vaaranpaikat sähköiselle karttapohjalle

Tarvittavat materiaalit ja varusteet:

Kartta koulun lähiympäristöstä

Muuta huomioitavaa:

Jos vaaranpaikat kartoitetaan maastossa, tulee opettajan varmistaa oppilaiden turvallisuus.

NORSU TAKAPENKILLÄ

Integrointiehdotuksia:

Fysiikka, matematiikka

Tavoitteet:

Ymmärtää törmäyspainon käsite sekä nopeuden ja kuolemanriskin välinen yhteys liikenteessä. Opitaan tarkastelemaan fysiikan lainalaisuuksia arkielämässä.

Yleiskuvaus tehtävästä:

Oppilaat laskevat oman törmäyspainonsa 30, 40, 50, 60, 80 ja 100 kilometrin tuntinopeudessa. Oman painon lisäksi voidaan laskea törmäyspaino esimerkiksi koululaukulle. Törmäyspainot havainnollistetaan kaksiulotteiseen matriisiin.

Jalankulkijan selviytymismahdollisuuksia törmäyksessä tutkitaan käyttäen nk. "Pasasen käyrää". Käyrä löytyy internetistä osoitteesta

http://www.liikenneturva.fi/fi/turvatieto/autoilijat/tormaysnopeus_ ja_jalankulkija.php

Tarvittavat materiaalit ja varusteet:

Henkilövaaka

Muuta huomioitavaa:

Liikenneturvan internetsivuilta löytyy paljon erilaista materiaalia: kalvoja, laskureita ja videoleikkeitä, jotka havainnollistavat nopeuden merkitystä liikenteessä.

http://www.liikenneturva.fi/fi/turvatieto/tehtavia_jakatseltavaa.php

http://www.liikenneturva.fi/fi/kuljettajien_jatkokoulutus/henkiloauton_kuljettajat/nopeus.php

Lisää liikenneturvallisuuteen liittyviä fysiikan ja matematiikan tehtäviä löydät Pääkaupunkiseudun ympäristö- ja liikennekansioista:

<http://www.liikenneturva.fi/tyokalupakki/liitetiedostot/liikennekasvatus/liikennekansiopaakaupunki.pdf>

AJOTAITORATA MOPOLLA

Integrointiehdotuksia:

Liikunta

Tavoitteet:

Opitaan mopon käsittelyä erityisesti hidasajossa.

Yleiskuvaus tehtävästä:

Oppilaat suorittavat ajotaitoradan mopolla.

Tarvittavat materiaalit ja varusteet:

Ajorata (ohjeet ajoradan rakentamiseen ja pisteiden laskuun liitteissä)

Muuta huomioitavaa

Ajotaitoradan suorittaminen kannattaa toteuttaa yhdessä Virtuaalimopokortti-tehtävän kanssa, jolloin tulee kerrattua myös mopoilussa tarvittavia teoretietoja.

Jos taitoradan suorittaa oppilaita, joilla ei ole mopokorttia, se on tehtävä suljetulla alueella. Taitoradan suorittamista tulee valvoa.

Taitorata voidaan suorittaa myös pyöräilijöille.

MIELIPIDEKIRJOITUS TAI ALOITE

Integrointiehdotuksia:

Yhteiskuntaoppi, historia, äidinkieli

Tavoitteet:

Pohditaan liikenneturvallisuuden vaikuttamisen keinoja.
Tutustutaan yhteiskunnallisen vaikuttamisen keinoihin.

Yleiskuvaus tehtävästä:

Oppilaat miettivät liikenteellisen kohteen omasta lähiympäristöstä, jonka turvallisuudessa on puutteita. Tehtävinä on:

- miettiä keinoja, joilla kyseisen kohteen turvallisuuteen voidaan vaikuttaa
- laatia aloite viranomaisille tai vaihtoehtoisesti kannanotto mielipidekirjoituksen muodossa
- selvittää kenelle aloite osoitetaan tai miten mielipidekirjoitus julkaistaan

Jos kunnassa on nuorisovaltuusto, voidaan miettiä, miten asiaa olisi mahdollista edistää sen kautta.

Tarvittavat materiaalit ja varusteet:

Ei erityisiä materiaalivaatimuksia

Muuta huomioitavaa

Tehtävä voidaan suorittaa Vaaranpaikkakartta-tehtävän jälkeen ja käyttää siinä saatuja tuloksia hyväksi. Saaduista tuloksista voidaan kirjoittaa mielipidekirjoituksen sijaan myös artikkeli esimerkiksi koulun omaan lehteen tai tiedotteeseen tai tarjota sitä paikallislehteen.

Aiheeseen liittyen voidaan kirjoittaa aine tai tehdä kotitehtävä aiheesta ”nuoret ja vaikuttaminen”. Tehtävänä voi olla esimerkiksi miettiä, mitä mahdollisuuksia nuorilla on vaikuttaa yhteiskunnassa tai pohtia, kuka on vastuussa erilaisista asioista liikenneympäristössä.

PYÖRÄILYSÄÄNNÖT

Integrointiehdotuksia:

Liikunta, terveystieto

Tavoitteet:

Kerrataan pyöräilyn liikennesäännöt ja pohditaan liikennesääntöjen noudattamisen merkitystä.

Yleiskuvaus tehtävästä:

Oppilaat täyttävät liitteenä olevan pyöräilysääntölomakkeen. Lomakkeet korjataan ja jaetaan oppilaille. Käydään yhdessä läpi säännöt, niin että ne ovat kaikille selvät. Keskustellaan aiheesta ”Mitä seurauksia on sillä, jos liikennesääntöjä ei noudateta?”.

Vaihtoehtoisesti tehtävän voi toteuttaa AKE:n nettisivuilta löytyvällä pyöräilysääntöpelillä. Peli löytyy osoitteesta

<http://www2.ake.fi/TOT/>

Tarvittavat materiaalit ja varusteet:

Pyöräilysääntölomake löytyy liitteistä.

Muuta huomioitavaa

Sääntöjen kertaamisessa voi hyödyntää Liikenneturvan internetsivuilta löytyvää kevyen liikenteen Taitolehteä, joka löytyy osoitteesta:

http://www.liikenneturva.fi/taitolehti/jalankulkija_pyorailija/kukakukin_jalkakaytava.php

Aiheen käsittelyä voidaan syventää käymällä läpi, mitä laki sanoo esimerkiksi erilaisten turvalaitteiden käytöstä tai rikosoikeudellisesta vastuusta. Oppilaita voidaan opastaa käyttämään sähköistä Valtion säädöstietopankkia: <http://www.finlex.fi/fi>

KATSASTUS

Integrointiehdotuksia:

Liikunta, terveystieto

Tavoitteet:

Perehdytään mopon tai polkupyörän turvallisuuteen ja varusteisiin.
Opitaan itse katsastamaan oman ajoneuvon turvallisuus.

Yleiskuvaus tehtävästä:

Oppilaat katsastavat toistensa polkupyörien tai mopojen turvallisuuden. Tarkistuksessa voi käyttää liitteenä olevia listoja polkupyörän varusteista ja mopon varusteista.

Tarvittavat materiaalit ja varusteet:

Polkupyörän varusteiden tarkastuskortti (liitteissä)
Mopon varusteiden tarkastuskortti (liitteissä)

Muuta huomioitavaa

Mikäli polkupyörien tai mopojen varusteissa ja turvallisuudessa on puutteita, valvotaan, että niillä ei ajeta koulusta kotiin.

HUOLTO

Integrointiehdotuksia:

Tekninen työ

Tavoitteet:

Opitaan tarkastamaan polkupyörän tai mopon varusteet ja turvallisuus ja huoltamaan oma ajoneuvo.

Yleiskuvaus tehtävästä:

Oppilaat huoltavat polkupyöränsä tai moponsa turvallisiksi menopeleiksi. Huolto aloitetaan tekemällä kuntokartoitus Katsastus-tehtävän liitteiden avulla.

Tarvittavat materiaalit ja varusteet:

Normaali huoltovarustus

Muuta huomioitavaa

Opettaja tarkistaa, että mopot ja/tai polkupyörät ovat asiallisessa kunnossa ja lain mukaisia.

UUSTISIA LIIKENNEONNETTOMUUKSISTA

Integroitiehdotuksia:

Äidinkieli

Tavoitteet:

Pohditaan onnettomuuksien syitä ja seurauksia.

Yleiskuvaus tehtävästä:

Poimitaan sanomalehdistä liikenneonnettomuus uutisia, joista:

- mietitään, mitkä tekijät vaikuttivat onnettomuuden syntymiseen
- mietitään, rikkoiko joku lakia
- mietitään, miten onnettomuus olisi voitu välttää
- piirretään kartta tapahtumista
- merkitään onnettomuuspaikat läänin kartalle

Analysointitapaa kannattaa opetella yhdessä ennen oppilaiden omaa analysointityötä.

Tarvittavat materiaalit ja varusteet:

Sanomalehtiä

Muuta huomioitavaa

Onnettomuus uutisten analysoimistapaa suositellaan opeteltavaksi yhdessä esimerkiksi tutustumalla Mottoori-lehden ”Tutkijalautakunta kertoo” tai Tuulilasi-lehden ”Kuukauden shokki” artikkeleihin. Tuulilasi-lehden verkkopalveluun voi rekisteröityä ilmaiseksi.

Onnettomuuksien tarkastelun lisäksi voidaan miettiä onnettomuuksien seurauksia. Voidaan etsiä tietoa esimerkiksi onnettomuuksien yhteiskunnallisista kustannuksista tai onnettomuuksien inhimillisistä seurauksista.

Aihetta voidaan laajentaa tarkastelemalla, mitä liikenneturvallisuuden parantaminen maksaa, jos se tehdään rakentamalla fyysistä ympäristöä. Seuraavasta linkistä löytyy keskimääräistä tietoa tienpidon kustannuksista, esim. mitä maksaa kevyen liikenteen väylän rakentaminen ja ylläpito:

<http://www.tiehallinto.fi/pls/wwwedit/docs/10565.PDF>